

Samarbeidsbasert forskning

Bengt Karlsson, professor og leder av Senter for psykisk helse og rus, Fakultet for helse- og sosialvitenskap, Høgskolen i Sørøst Norge. – studiested Drammen.

Samarbeidsbasert forskning

- **Sentrale temaer:**

- HVORFOR SAMARBEIDE OM FORSKNING?
- HVA SKAL VI UTFORSKE SAMMEN?
- HVORDAN KAN VI GJØRE DET SAMMEN?
- REFLEKSJONER OM SAMARBEIDSBASERT FORSKNING – EN FORSKJELL SOM GJØR EN FORSKJELL?
- ET (NORSK) EKSEMPEL – KANSKJE TIL INSPIRASJON

Samarbeidsbasert forskning

• HVORDAN KAN DET BENEVNES:

- Ulike tilnærminger og praksiser:
- Deltagerbasert forskning
- Medforskning
- Brukerinvolvert forskning
- Brukerstyrt forskning
- Kompetansegruppe - dobbelkompetanse
- Samarbeidsbasert forskning

Samarbeidsbasert forskning

• HVORFOR SAMARBEIDE OM FORSKNING?

- Demokratisering av kunnskapingsprosesser – rettigheter knyttet til inklusjon, deltakelse gjennom å bli hørt og kunne uttrykke – verdsetting av ulike kunnskapsformer og tilgjengelighet til ulike kunnskaper.
- Øke ulike brukergruppers innflytelse i forskning – temaer og problemstillinger i forskning
- Motarbeide undertrykkelse og maktmisbruk – “Nothing about us – without us”.
- Pasientens helsetjeneste – pasienten i sentrum for all virksomhet, alle tjenester og tjenesteutvikling.
- Legge grunnlag for endringer & handlinger både i forskning og tjenesteutvikling
- Nye forståelser av evidens og praksisbasert kunnskap – “Forskning viser at...”.

Samarbeidsbasert forskning

• HVORFOR SAMARBEIDE OM FORSKNING?

- *Evidence based practice* «...as being the integration of the best research evidence with clinical expertise and patient preferences and values» (Barlow, 2004:871).
- Tre fundament: den beste forskningsevidensen, klinisk ekspertise og personens preferanser.
- Flere stemmer sammen utfordre maktposisjonen til hva som defineres som «beste forskningsevidense» - «beste praksis» tildelt en hegemonisk særstilling: RCT-studier.
- Evidens som «det som viser seg som noe» – K. Martinsen.
- Problemstillinger i forskning innen helse utviklet av forskere, akademikere og fagfolk - I liten grad fra brukere.
- Det kan gi ensidige forståelser og praksiser av helse, uhelse og hva som kan hjelpe – definisjonsretten er oftest hos forskere.

Samarbeidsbasert forskning

- **HVORFOR SAMARBEIDE OM FORSKNING?**
- Brukerdeltakelse fremmet i helse- og sosialpolitikk 40-50 år
- Beskjeden brukerdeltakelse i forskning i dag
- Representanter i forskningskomiteer
- Krav fra organisasjoner og offentlige og private søkerinstanser
- Krav fra bruker- og pårørendeorganisasjoner
- Forskere med erfaringskunnskap

• HVA SKAL VI UTFORSKE SAMMEN?

- Hva er «forskning»? – om utforskning
- Hva er **viktig** å forske om, på, med og for hvem – hvem kan bestemme eller hvem bestemmer?
- Forskningstema, forskningsspørsmål, metoder for dataskaping, dataanalyse, tolkning og presentasjon
- Betydningen av ulike kompetanser og kunnskaper om og med forskning – en forskjell som gjør en forskjell?
- Hva kan et samarbeide være og hvordan er det å arbeide sammen?

Samarbeidsbasert forskning

- **HVA SKAL VI UTFORSKE SAMMEN?**
- **SAMARBEIDSPROSSESENS MULIGE TEMAER:**
 - Hva skal vi forske innen, om og hvordan – «alt er et samarbeid»?
 - Hvem tok initiativet? Hvorfor?
 - Hvorfor dette?
 - Hensikten?
 - Hvordan finne svar på dette?
 - Hva vet vi fra før?
 - Hvordan organisere prosjektet?
 - Hvem skal gjøre hva?

Samarbeidsbasert forskning

- **HVORDAN KAN VI GJØRE DET SAMMEN?**
 - **Senter for psykisk helse og rus:**
 - 25 ansatte – 6 kollegaer med dobbeltkompetanse
 - Bred faglig, forskningsmessig og erfaringsbasert bakgrunn
 - 3 NFR-prosjekter, 30 mindre forsknings- og evalueringsprosjekter
 - Ulike samarbeidsformer knyttet til forskning; Brukerstyrte, forsker med erfaringskunnskap, kompetansegrupper.

Samarbeidsbasert forskning

• HVORDAN KAN VI GJØRE DET SAMMEN?

- Vi forsøker i vår tilnærming:
- Fire stemmer; brukere, pårørende, fagpersoner og forskere
- Hvordan samarbeide i utforskning og systematisk kunnskapsutvikling?
- Hvordan «bruke» erfaringskunnskap og erfaringskompetanse?
- Hvordan få det «reelt»?
- «Opplæring» og veiledning?
- Økonomi.

Samarbeidsbasert forskning

• REFLEKSJONER OM SAMARBEIDSBASERT FORSKNING – EN FORSKJELL SOM GJØR EN FORSKJELL?

- Hva er egentlig samarbeidsbasert forskning?
- Hva er verdien av ulik involvering?
- Hvordan gå i gang – og hvordan arbeide sammen ?
- Annerledes enn annen forskning?
- Hvordan «bruke» erfaringsbasert kunnskap?
- Hvordan unngå symbolsk deltakelse?
- Opplæring og veiledning?
- Tar det mer tid?
- Økonomi?

Samarbeidsbasert forskning

REFLEKSJONER OM SAMARBEIDSBASERT FORSKNING – EN FORSKJELL SOM GJØR EN FORSKJELL?

- Tar del i mulig kontroll over kunnskapsutviklingen; utvikle ideer, kunnskap og forståelse om brukeres situasjon. Større sjanse for ny kunnskap?
- Større mulighet for å skape forandringer som andre med egenerfaring har behov for
- Fokus på likeverdige forskningsrelasjoner
- Personlige fordeler for deltagerne (ut fra målet om likeverd og myndighet) i tillegg til forskningsbidraget i seg selv
- Brukere er ikke mer enige enn folk flest
- Må ikke skape en ide om standardisert brukerforskning

Samarbeidsbasert forskning

- **ET EKSEMPEL KHHB 2007-2012 – VÅR START:**

3 delstudier – 2 post doc & 2 Ph.d.-stipendiater, 1 førstelektorkompetanse.

- Kompetansegruppe i søknaden for en delstudie
 - Trengte hjelp til å forstå og være konkrete
 - Hva er psykisk krise? Hvordan utforske det?
 - Hvordan få kunnskap om det å leve med psykisk krise og å komme videre
- 3 personer med kriseerfaringer, 2 personer med pårørender erfaring, 2 forskere
- Planen: 4 årlige møter, noe betaling
- Ville involveres mye mer og deltok i hele prosjektet

Samarbeidsbasert forskning

- **KHHB fortsettelse:**

- Kompetansegruppe
- Forsker med erfaringskunnskap: Fokusgrupper med personer med egenerfaring
- Forsker med erfaringskunnskap : Fokusgrupper med pårørende
- Skriveverksted
- Ulike formidlingsformer
- Vitenskapelige artikler
- Videreutdanning i Samarbeidsbasert Forskning
<http://www.hibu.no/studietilbud/helsefag/videreutdanning/samarbeid/>
- Miljø& kunnskapsberikelse

Samarbeidsbasert forskning

• ERFARINGER VI HAR GJORT OSS:

- Bredder i kunnskapsutvikling; kunnskap og forståelse om menneskelige erfaringer og situasjoner som lett overses i 'tradisjonell forskning'
- Får opp andre problemstillinger
- Større mulighet for å skape forandringer som andre med egenerfaring har behov for
- Forsknings samarbeidet berikes
- Forskningsstrategi; forskningsprosesser & kvalitetskrav ikke annerledes
- Utfordring: rammer, økonomi og når starter samarbeidet? Slutt er den egentlige begynnelsen 😊